

Egészség és versenyképesség: együtt vagy egymás ellen?

Folláth Györgyné ügyvezető igazgató és
Szöllősi Réka tanácsadó
Élelmiszer-feldolgozók Országos Szövetsége
2012. március 22.

A hazai élelmiszerfeldolgozók versenyképessége

Az elsősorban hazai piacra termelő magyarországi élelmiszer-feldolgozó vállalkozások jelenleg is súlyos versenyhátrányban vannak a versenytárs országokban működő vállalkozásokhoz képest.

Okok:

- 30 százalékkal csökkent a belföldi értékesítés, a belső fogyasztás ugyanakkor stagnál;
- A magyar fogyasztó rendkívül ár-érzékeny, a háztartások jövedelmük közel 30 százalékát költik élelmiszerre (uniós átlag: 13 %), a hazai fogyasztók fizetik a világon a legmagasabb élelmiszer ÁFA-t
- A kereslet ezért mindinkább az olcsóbb termékek irányába tolódik el.
- Egy termék attól tud olcsóbb lenni, hogy alacsonyabb költségekkel állítják elő.
- Magyarország: a termékek előállításának egyes költségei magasabbak, mint a versenytárs országokban (élőmunka terhei, különadók, minőségvizsgálati díjak stb.).
- Ugyanakkor az alapanyagok árai azonosak, illetve a forintárfolyam gyengülése értelemszerűen hátrányosan érinti az import alapanyagokból dolgozókat (pl. sütőzsiradékok)
- Versenyképességükre hosszabb távon is kártékony hatással van az a tény, hogy beruházásra gyakorlatilag évek óta nem tudnak a cégek forrásokat kapni és fordítani (uniós támogatásokból kiszorult az ágazat rendezetlen jogértelmezési kérdések miatt)

Minőség szabályozás és versenyképesség

- Az élelmiszeripar képes nagy tömegeket ellátni biztonságos, megfizethető árú élelmiszerekkel. Alapvető érdek a csaknem 100 ezer embernek közvetlenül munkát adó termelő ágazat életben tartása és erősítése.
- A jogi szabályozás körültekintés nélküli bevezetése különösen nagy, azonnali versenyhátrányt okoz az elsősorban csak a hazai piacra termelő kis és közepes vállalkozások számára.
- A hazai vállalkozások helyzete nem összehasonlítható a dán és osztrák feldolgozók helyzetével, sem saját beruházási lehetőségeik sem a fogyasztók árérzékenysége tekintetében.

Megoldási javaslatunk:

- Az önkéntességen alapuló „puha” szabályozás esetén a vállalkozások saját lehetőségeikhez mérten kezdhetik meg / hajthatják végre a kívánatos változásokat
- Az ágazatot sújtó különadók terhei mellett nem jelentkezik rögtön újabb beruházási költség
- Elkerülhető lenne a fogyasztói árak újabb emelkedése (alaptermékekről is szó van!)
- Nem csökkenne a fogyasztás és ezért nem vesznének el újabb munkahelyek!

Transzzsírsvak és élelmiszeripar

Az ÉFOSZ határozottan támogatja az élelmiszerek mesterséges transz-zsírsvak tartalmának csökkentésére irányuló szándékot, ennek megfelelően a hazai élelmiszerfeldolgozók már évekkel ezelőtt megkezdték termékeikben a transz-zsírsvak tartalom csökkentését és nem kevés azon vállalkozások száma, amelyek termékei már most megfelelnek a WHO ajánlásában szereplő követelményeknek.

DE:

Az élelmiszer-előállítás és termékfejlesztés, így a transzzsírsvak „lecserélése” komoly szakmai ismereteket, felkészültséget követel, valamint jelentős beruházásokat, technológiai változtatásokat, új beszállítók felkutatását, új beszállítói szerződések megkötését igényli. E változások végrehajtása az érintett szakágazatokban a fogyasztói árak emelkedésével is jár és rendkívül időigényes feladatot jelent.

A zsírok felhasználásával kapcsolatos tények

Az élelmiszerek zsírtartalma befolyásolja az adott termék:

- állagát, ízét, textúráját
- vivőanyagként szolgál a zsírban oldódó íz összetevők és vitaminok számára
- fontos technológiai szerepet játszik az előállítás során.

A felhasznált zsír minősége és ára között jelentős összefüggés van (eltérés: akár 50 %)

A kiváltás fázisai: receptúra módosítás, termékfejlesztés, technológiaváltás (beruházás), beszállítók felkutatása, új szerződések megkötése, szavatossági idő tesztelés: ehhez legalább 2 év szükséges!

Ráadásul a leginkább érintett szakágazatok jellegzetessége, hogy rendkívül nagy a mikro-, kis- és közepes vállalatok aránya. Ezek a cégek a legtöbb esetben nem rendelkeznek a megfelelő anyagi, humán és tárgyi feltételekkel a változásoknak még két év alatt történő gyors végrehajtásához sem!

Uniós tapasztalatok

Az uniós tagállamok megosztották a jogi eszközökkel történő korlátozás kérdésében.

AT + DK: korlátozó jogszabály (össz-zsír tartalom 2 %-a) (népegészségügyi okok mellett cél volt a **hazai vajgyártás előnyhöz juttatása!**) (nőtt a SFA bevitel)

UK, D, F ellenzi azt mondván, hogy a piaci igény megjelenésének hatására végbe fog menni a csökkentés.

Németországban sikeres, a vállalatok pénzügyi lehetőségei között fennálló óriási különbséget figyelembe vevő önszabályozáson alapuló, rugalmas csökkentési modell működik, mely az ipar és a kormány közötti megállapodáson alapul.)

http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/ev20120209_co07_en.pdf

Jelölési rendelet: komoly vita a transzzsír savokról (EFSA vélemény + COM hatástanulmány 2014. végéig)

Gazdasági kihatások

- Leginkább érintett szakágazatok: sütőipar, édesipar, tartósítóipar, növényolajipar
- Magyar és dán (osztrák) vállalkozások pénzügyi, hitelhez-jutási lehetőségei nem összehasonlíthatóak!
- A magyarországi élelmiszer-feldolgozó vállalkozások gyakorlatilag nem rendelkeznek beruházásra, termékfejlesztésre fordítható forrásokkal. (A népegészségügyi termékadó + innovációs járulékra vonatkozó kedvezmény megszüntetése: az utolsó beruházásra fordítható pénzeszközöket is kihúzta a vállalkozások zsebéből)
- Arányaiban rosszabbul érinti a csak a hazai piacra termelő vállalkozásokat!
- Épp az érintett szakágazatokban jelentős számú mikro-, kis- és közép vállalkozás működik, számukra az elmúlt évben életbe léptetett intézkedések önmagukban is jelentős forgalomkiesést okoztak, ezért várhatóan az idei év folyamán is további munkahelyek szűnnek meg az ágazatban.

Következtetések

A Kormány általunk megismert élelmiszeripari fejlesztési stratégiája bemutatja azokat a súlyos, ágazati szintű problémákat, melyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni a magyar kis- és középvállalkozások versenyképességét tovább csökkentő egyéb kormányzati intézkedések megalkotásakor. A népegészségügyi és gazdaságfejlesztési célokat **holisztikus szemléletben** szükséges kezelni, ennek hiányában fennáll a veszély, hogy azok kioltják egymást!

Az egészségügyi hatóságok és a csökkentést végrehajtó gyártók közös szakmai munkájával lehet csak hatékonyan végrehajtható, a hazai viszonyokra adaptált transzszír-tartalom csökkentési stratégiát megalkotni. A koncepció kidolgozása során figyelembe kell venni az említett uniós tagállamokban és a hazánkban működő **vállalkozások anyagi lehetőségei és többletteleher-viselési képességei között fennálló óriási különbségeket**, az érintett termékek árrugalmasságát, a fogyasztók tűrőképességét.

A **hazai hiteles transz-zsír-sav fogyasztási adatokból kiindulva** kell a hazai fogyasztók valós érdekeit, illetve a népegészségügyi probléma kockázatainak és a hazai vállalkozásokra gyakorolt gazdasági hatásoknak a nagyságát meghatározni és az uniós normáknak megfelelően **a kockázat és a várható előnyök szintjéhez igazítani** az intézkedés formáját és eszközrendszerét.

Javaslataink

Javasolt modell: az OÉTI és a sütőipar között nemrégiben megszületett, az élelmiszeripar által rendkívüli módon üdvözölt só-csökkentési megállapodás (a hazai fogyasztók érdekeit az szolgálná leginkább, ha a mesterséges transzzsír-sav-tartalom csökkentése oly módon menne végbe, hogy az a sok tízezer munkahelyet biztosító hazai vállalkozások számára is végrehajtható legyen.)

Javasolt módszer: a só-csökkentési programban alkalmazott filozófiának megfelelően egy olyan megállapodás kerüljön aláírásra az OÉTI és az ÉFOSZ v. tagszervezetei között, melyben az élelmiszer-előállítók vállalják, hogy legkésőbb 2016. január 1-ig megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az általuk forgalmazott élelmiszerek mesterséges transz-zsír-sav tartalma ne haladja meg teljes zsírtartalmuk 2 százalékát.

Ez nem jelenti azt, hogy a vállalkozások ennél rövidebb idő alatt ne érhetnék el a csökkentést, illetve az állam erre úgy ösztönözhetné őket, hogy (a só-csökkentési programhoz hasonlóan) az OÉTI a honlapján közzé tenné azoknak a vállalkozásoknak a listáját, amelyek korábban átállnak és ezt bizonyítani is tudják.

Javaslataink

Javasolt módszer:

1. Szándéknyilatkozat / megállapodás
2. Keret-útmutató elkészítése (alapfogalmak, fogyasztási adatok, status quo, általános rövid és hosszabb távú célok, az ezek eléréséhez vezető stratégia bemutatása)
3. Termék-útmutatók (konkrét részletes ajánlások az egyes termékcsoportokra)

Köszönjük a figyelmet!